

การรับมือกับกระแสโลกาภิวัตน์ของขบวนการแรงงานไทยในศตวรรษที่ 21

Approach of the Thai Labour Movement towards 21st Century Globalization

อาจารย์ธัญญลักษณ์ รุ่งแสงจันทร์¹

Tunyaluk Roongsangjun²

บทคัดย่อ

กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้สังคมกลายเป็นสังคมเดียวกัน คือ “สังคมโลก” ที่มีความเจริญด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร มีการเคลื่อนย้ายทุน แรงงาน และความคิดกันอย่างเสรี ส่วนแนวคิดเสรีนิยมใหม่เชื่อมั่นในกลไกตลาดและปัจเจกบุคคล โดยทั้งสองแนวคิดได้เข้ามามีอิทธิพลต่อประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 เป็นอย่างมาก ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ซึ่งขบวนการแรงงานต้องปรับตัวรับมือกับกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ด้วยวิธีการ 2 ระดับ คือ ระดับจุลภาค ต้องสร้างขบวนการแรงงานให้เข้มแข็ง มีผู้นำขบวนการแรงงานที่เป็นทั้งคนดีและคนเก่ง องค์กรต้องมีการบริหารจัดการทางการเงิน และบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ และขบวนการแรงงานมีความเป็นเอกภาพ อีกทั้งยังต้องสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้แก่ขบวนการแรงงาน ลดความขัดแย้งกันทั้งภายใน และกับฝ่ายนายจ้างและรัฐ ตัวแรงงานเองต้องพัฒนาตนเองให้กลายเป็นแรงงานที่มีฝีมือ มีสมรรถนะ ทั้งด้านงานที่ทำ เทคโนโลยี (IT) และสามารถสร้างนวัตกรรมแรงงานได้ ส่วนในระดับมหภาค คือ มีตัวแทนพรรคการเมืองของแรงงาน เพื่อผลักดันกฎหมาย ที่มีบทบาททั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ ประเทศ โดยรัฐไม่เข้ามาขัดขวาง ได้รับการยอมรับจากประชาชนในประเทศ มีกิจกรรมต่อเนื่องเป็นรูปธรรม และประสบความสำเร็จ อันจะเป็นวิธีการรับมือที่ทรงพลัง สามารถทำให้ขบวนการแรงงานดำเนินกิจการและมีบทบาทในยุคของการเปลี่ยนแปลงและอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ ในศตวรรษที่ 21 นี้ได้

¹ อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

² Lecture at Faculty of Social Administration, Thammasat University, Thailand

E-mail : r.tunyaluk@gmail.com

คำสำคัญ : โลกาภิวัตน์, ขบวนการแรงงานไทย, ศตวรรษที่ 21

Abstract

Globalization has transformed the world into one ‘global society’ in which there are great advances in communication technology and free movement of capital, labour and thought. Neoliberalism believes in market forces and individualism, both of which have exerted significant influence over Thailand in the 21st century. This has led to economic, social and cultural changes to which the labour movement needs to adapt at two levels. At the micro level, the labour movement must strengthen itself with morally upright and capable leaders. Organisations need effective financial and human resources management and the labour movement must be unified. It must also construct a new image while reducing conflicts, whether internal ones or conflicts with employers and the state. Workers need to develop themselves to become skilled and competent in their field, be able to use IT and create workforce innovations. At the macro level, there is a need for a political party representing the workforce. The party should lobby for legislation and have both a domestic and international role without restrictions imposed by the state. It should be accepted by the general population, organize regular activities and be successful in its aims. Such actions will be a powerful response to the current situation and will enable the labour movement to operate meaningfully in this 21st century environment of change and globalization.

Keywords : Globalization, Labor Movement, 21st Century

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ถูกนำมาใช้โดยนักเศรษฐศาสตร์ เมื่อปี 1981 แต่แนวคิดนี้ยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก จนกระทั่งปี 1995 เริ่มเป็นที่รู้จักและเป็นที่นิยมมากขึ้นเรื่อยๆ กระแสโลกาภิวัตน์แผ่อิทธิพลไปยังหลายๆ ประเทศทั่วโลก ซึ่งประเทศไทยก็เป็นอีกหนึ่งประเทศที่ได้รับอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ ผลที่เกิดขึ้นต่อทั้งระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ มีทั้งด้านที่ดีและไม่ดี

แรงงานและขบวนการแรงงานนั้นก็เป็นอีกภาคส่วนหนึ่งที่ได้รับผลกระทบหลายประการจากกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งส่วนใหญ่ที่พบมักจะเป็นด้านที่ไม่ดีมากกว่า นักวิชาการแรงงานมากมายออกมากล่าวว่า โลกาภิวัตน์และเสรีนิยมใหม่ทำให้ขบวนการแรงงานของไทยอ่อนแอ แรงงานไม่ได้รับความเป็นธรรม ถูกเอารัดเอาเปรียบจากฝ่ายนายทุน ทั้งในด้านของสภาพการจ้างงาน การทำงาน ค่าตอบแทนในการทำงาน และระยะเวลาในการทำงาน หลายคนตั้งคำถามว่ากระแสโลกาภิวัตน์และเสรีนิยมใหม่นั้นส่งผลเสียมากมายจริงหรือ ส่วนตัวแรงงานและขบวนการแรงงานของไทยนั้นรู้และเตรียมรับมือกับกระแสโลกาภิวัตน์กันอย่างไร จึงจะเหมาะสมกับรูปแบบการเมืองการปกครอง จารีตประเพณี และวัฒนธรรมแบบไทยๆ ในศตวรรษที่ 21 นี้

กระแสโลกาภิวัตน์และแนวคิดเสรีนิยมใหญ่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก

โลกาภิวัตน์ (globalization) หมายถึง การแผ่ถึงกันทั่วโลก การเข้าถึงโลก การเอาชนะโลก (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2559, ย่อหน้าที่ 2) ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นคือ เกิดกระบวนการที่ประชากรของโลกถูกล้อมรวมกลายเป็นสังคมเดี่ยวเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล ชุมชน หน่วยธุรกิจ และรัฐบาลทั่วทั้งโลก กล่าวคือ ทำให้เกิดการพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่ง การติดต่อสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ดังนั้นไม่ว่าจะอยู่ส่วนไหนของโลกก็สามารถรับรู้ได้ง่ายดาย มีการเคลื่อนย้ายเครื่องจักร เงินทุน แรงงาน สินค้า บริการ ภาพลักษณ์ และความคิดอย่างรวดเร็วทั่วโลก

นอกจากนี้กระแสโลกาภิวัตน์³ ทำให้ระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป แนวคิดแบบทุนนิยมโลก (World Capitalism) เกิดระบบการแข่งขันแบบเสรีนิยม คือ การแข่งขันที่เชื่อมั่นในกลไกของตลาด รัฐลดบทบาททางเศรษฐกิจ และสังคมลง โดยปล่อยให้เอกชน และกลุ่มนายทุนมีอิสระในการดำเนินกิจการต่างๆ อย่างเต็มที่ ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคม ความเหลื่อมล้ำ และความไม่เป็นธรรมขึ้นในสังคม

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)⁴ ได้ให้ความหมายของโลกาภิวัตน์ไว้ อย่างน่าสนใจดังนี้ โลกาภิวัตน์เป็นกระบวนการประสานเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างรวดเร็ว โดยมีแรงผลักดันจากการเปิดเสรีทางการค้า การลงทุน และการไหลของทุนและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสื่อสารไปพร้อมๆ กัน โลกาภิวัตน์กระทบสถานประกอบการและคนงานเกือบทุกประเทศในโลกทั้งที่อยู่ภาคการเกษตร และภาคบริการ ผลที่ตามมาคือ กำลังแรงงานส่วนใหญ่ของโลกต่างประสบผลกระทบจากการแข่งขันระหว่างประเทศ

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบต่อสังคมและแรงงานมากมาย กล่าวคือ ส่งผลต่อกลุ่มอาชีพที่แตกต่างกัน เช่น แรงงานที่มีทักษะจะได้รายได้ที่ต่างจากแรงงานไร้ทักษะ หรือแรงงานในเขตเมืองจะได้รายได้มากกว่าแรงงานชนบท อีกทั้งยังก่อให้เกิดจากไหลเข้าออกของเงินทุนอย่างเสรี เกิดการเลือกปฏิบัติ และการนำเทคโนโลยีมาใช้แทนแรงงานก่อให้เกิดความไม่มั่นคงในหน้าที่การงาน เป็นต้น

³ โลกาภิวัตน์ เป็นการสร้างคำตามหลักการสนธิคำ 2 คำ คือ โลก และ อภิวัตน์ คำ อภิวัตน์ มาจากอุปสรรค อภิ + กับธาตุวัตต ในภาษาบาลี ตรงกับ วฤต ธาตุ ในภาษาสันสกฤต ในภาษาไทยแผลงมาเป็น วัตน์ คำ อภิวัตน์ มีความหมาย การเข้าถึง, การแผ่ถึง, การเอาชนะ (สำนักงานบัณฑิตยสภา, 2559, ย่อหน้าที่ 1)

⁴ ส่วนวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม “สู่เศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ที่ยั่งยืนในเชิงสังคม” อนุสารแรงงาน มีนาคม 2554 น. 11-14

สำหรับประเทศไทยนั้นได้รับอิทธิพลจากกระแสโลกาภิวัตน์เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลก เดิมประเทศไทยดำเนินการบริหารประเทศแบบอำนาจนิยม⁵ และชาตินิยม⁶ (ในบางช่วง) แต่ในสมัยของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นั้น ได้บริหารประเทศตามแนวคิดของกระแสโลกาภิวัตน์ และเชื่อมั่นว่าจะสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศไทยอย่างชาติตะวันตก ประเทศไทยมีการเปิดเสรีทางการค้าอย่างเต็มที่ รัฐลดบทบาทลง โดยเปลี่ยนมาให้เอกชน และบริษัทข้ามชาติ⁷ เข้ามาดำเนินกิจการต่างๆ แทนรัฐอย่างอิสระ ส่งเสริมมาตรการที่สร้างบรรยากาศในการลงทุน แต่ละเลยการดูแลกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ออกกฎหมายจำกัดสิทธิในการรวมตัวของคนงาน และมีที่รปราบปรามอย่างเข้มงวด จนถึงในสมัยของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (รสช.) เรื่อยมาจนปัจจุบันก็ยังไม่มีความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดที่มีมาตรการในการดูแลกลุ่มผู้ใช้แรงงาน และขบวนการแรงงานอย่างจริงจัง

เสรีนิยมใหม่ (Neo-Liberalism) หรือพวกขวาใหม่ (New Right) ในยุคโลกาภิวัตน์ แนวคิดเสรีนิยมใหม่ (Neo-Liberalism) แนวคิดนี้ถูกพัฒนาขึ้นมาและได้เข้ามามีอิทธิพลร่วมกับกระแสโลกาภิวัตน์อย่างแพร่หลายนับแต่ทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา ซึ่งเรียกปรากฏการณ์ดังกล่าวว่า “โลกาภิวัตน์ เสรีนิยมใหม่” (Neo-Liberal Globalization) (ศักดิ์นา ฉัตรกุล ณ อยุธยา, 2556) ที่ให้ความสำคัญในระดับปัจเจก

⁵ อำนาจนิยม (Authoritarianism) เป็นระบบการเมืองที่มีฐานอยู่บนอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเผด็จการชนิดที่ผู้ปกครองสามารถใช้อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดเหนือรัฐหรือกลุ่มคนใดๆ ในการอ้างไว้ซึ่งเป้าหมายสูงสุด คือ การรักษาอำนาจของตน โดยมักจะไม่นำคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชน ปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นที่เป็นปฏิปักษ์กับผู้นำ ความคลุมเครือมวลาชนผูกขาดการใช้อำนาจและจำกัดตรวจสอบ (Kurian, 2011 : 103)

⁶ ชาตินิยม (Nationalism) คืออุดมการณ์ที่สร้างและบำรุงรักษาชาติในลักษณะที่เป็นมโนทัศน์ การสร้างและปลูกฝังอุดมการณ์ในการรักและภาคภูมิใจในความเป็นชาติให้เกิดขึ้นกับประชาชนในชาติอย่างแน่นแฟ้น ผลประโยชน์ของชาติมีความสำคัญยิ่งกว่าของส่วนบุคคล

⁷ บริษัทข้ามชาติ หมายถึง ธุรกิจหรือองค์กรที่มีการดำเนินงานในประเทศต่างๆ มากกว่า 1 ประเทศ ทั้งที่เป็นของรัฐหรือเอกชนหรือเอกชนร่วมกับรัฐ แนวทางปฏิบัตินี้มีผลคุ้มครองไปยังโรงงานทุกแห่งที่อยู่ภายใต้การบริหารของบริษัข้ามชาติ

บุคคล และกลไกของตลาด คนขยันทำงานถือเป็นคนที่มีความประโยชน์ต่อสังคม โดยแนวคิดเสรีนิยมใหม่มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

หลักการ	ความหมาย	ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น
1. การให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคล	การเน้นปัจเจกบุคคลเป็นหลัก คนมีความสามารถ ไม่สนใจสังคมหรือผลประโยชน์ส่วนรวม	เอกชน และบริษัทข้ามชาติมีอิสระในการดำเนินกิจการอย่างเต็มที่ เกิดรูปแบบการจ้างงานยืดหยุ่น เหมาะช่วงเหมาค่าแรง และ Out source
2. กลไกตลาดเสรีกับปัจเจกชนนิยม	ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจภายในตลาดเสรี (Free market) ตลาดเสรีจะทำหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรให้กับปัจเจกบุคคล และเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพที่สุด	เกิดการขยายตัวเปิดเสรีทางการค้าโลก เช่น การค้าเงินตราต่างประเทศ การเล่นหุ้น การขยายธุรกิจสาขาเข้ามาในประเทศไทย การแข่งขันที่รุนแรง
3. รัฐลดบทบาท	ไม่จำเป็นต้องเข้าไปแทรกแซงในการดูแลจัดสรรทรัพยากรให้กับคนในสังคม รัฐควรมีบทบาทเรื่องอื่น	การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีบทบาทแทน เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐ รัฐมีมาตรการจูงใจให้คนในสังคมทำงานปรับเปลี่ยนวิธีการลงทุนรูปแบบใหม่ๆ โดยเปิดโอกาสให้บริษัทข้ามชาติเข้ามาลงทุนในกิจกรรมต่างๆ ในประเทศมากขึ้น เพราะรัฐเชื่อว่าจะส่งผลให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไทยในระยะยาว

ผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ต่อขบวนการแรงงานไทย

รูปแบบการจ้างงานที่เปลี่ยนแปลงไป รูปแบบการจ้างงานของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไป เดิมคนไทยนิยมประกอบอาชีพเกษตรกรรมมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ต่อมาเมื่อสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมหามหาราช รัชกาลที่ 5 ทรงเลิกทาสและยกเลิกระบบศักดินา มีการพัฒนาประเทศและระบบสาธารณสุขการหลายอย่าง เช่น การไฟฟ้า การประปา การไปรษณีย์ ถนนหนทาง และอาคารบ้านเรือนต่างๆ เป็นต้น จึงมีความต้องการแรงงานจำนวนมาก ประกอบกับพระองค์ทรงมีนโยบายจำกัดการทำงานของแรงงานจีน ส่งผลให้แรงงานไทยประกอบอาชีพรับจ้างมากขึ้น

เมื่อกระแสโลกาภิวัตน์เข้ามาในประเทศไทยผลที่เกิดขึ้นต่อแรงงาน และการจ้างงานภายในประเทศอย่างเห็นได้ชัด คือ รูปแบบการจ้างงานเปลี่ยนแปลงจากเดิมประกอบอาชีพเกษตรกรรมเปลี่ยนมาเป็นแรงงานรับจ้าง และปัจจุบันในศตวรรษที่ 21 รูปแบบการจ้างงานประจำเปลี่ยนมาเป็นการจ้างงานแบบยืดหยุ่น กล่าวคือ มีการจ้างงานแบบชั่วคราว จ้างเหมาช่วงเหมาค่าแรง Outsource⁸ และ การใช้ Subcontract⁹ เพื่อลดต้นทุน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่ง โดยเฉพาะกับกลุ่มแรงงานที่ไม่ต้องใช้ฝีมือ แรงงานจึงถูกผลักออกจากแรงงานในระบบ กลายเป็นแรงงานนอกระบบ ซึ่งไม่มีกฎหมายรองรับการรวมตัว ไร้อำนาจต่อรอง ไร้สวัสดิการ

ความไม่เป็นธรรมและความเหลื่อมล้ำทางสังคม โลกาภิวัตน์เสรีนิยมใหม่ให้ความสำคัญกับความเป็นอิสระของปัจเจกบุคคล เชื่อในระบบกลไกตลาด การแข่งขันเสรี ดังสุภาษิตไทยที่ว่า “มือใครยาวสาวได้สาวเอา” และให้ความสำคัญกับการแสวงหากำไรสูงสุด ดังนั้นผู้เป็นนายทุนจึงพยายามลดต้นทุนลง เพื่อที่จะให้ตนเองได้กำไรสูงสุด สร้างความได้เปรียบคู่แข่ง ซึ่งวิธีการลดต้นทุนที่ง่ายที่สุด แต่มีประสิทธิผลที่สุดนั่นก็คือ การลดต้นทุนด้านแรงงาน ส่งผลให้เกิดการลดค่าแรง โดยจ้างงานที่ให้ค่าตอบแทนต่ำ ไม่มี

⁸ Outsource คือ การนำงานบางส่วนที่บริษัทอาจไม่มีความเชี่ยวชาญมาให้องค์กรภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญกว่าการทำงาน ซึ่งทำให้บริษัทสามารถให้ความสำคัญและมุ่งความสนใจไปที่ภารกิจหลักขององค์กรได้อย่างเต็มที่

⁹ Subcontract คือ คนที่รับงานหรือบริษัทเหมาช่วงงานหรือชิ้นงานใดงานหนึ่งในโครงการทั้งหมดไปทำ หรือหมายถึงคนที่บริษัทจ้างเหมาบริการส่งไปทำงานให้กับลูกค้า

สวัสดิการ หรือมีแต่ต้องให้น้อยที่สุด แรงงานต้องทำงานหนักอย่างเต็มที่คุ้มค่ากับค่าแรงที่จ่ายให้

สำหรับในประเทศไทยนั้น ผลที่เกิดขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์ คือ รัฐบาลหันมาใช้ยุทธศาสตร์ในการบริหารประเทศ และดำเนินเศรษฐกิจตามอย่างประเทศในยุโรปและสหรัฐอเมริกา คือ ยุทธศาสตร์ที่ส่งเสริมบรรยากาศในการลงทุน ออกกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อนายทุน ละเลยการดูแลแรงงาน ให้อิสระในการจัดการแรงงานแก่ฝ่ายทุน และบริษัทข้ามชาติอย่างเต็มที่ อิสระจากการควบคุม (Free from Control) ส่งผลให้แรงงานถูกกดขี่ ไม่ได้รับความเป็นธรรม เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมขึ้นในประเทศไทย โดยแรงงานก็ไม่มีอำนาจในการต่อรอง เนื่องจากนายทุนมีอิทธิพลและอำนาจมากกว่า และรัฐก็ไม่ได้ออกมาปกป้อง หรือดูแลแรงงานอย่างจริงจัง ทำให้แรงงานมีสภาพความเป็นอยู่ที่ต่ำกว่ามาตรฐาน ยากจน และไม่มีคุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีทิศทางการพัฒนาประเทศที่ไม่สมดุล คือ มุ่งพัฒนาสร้างความเจริญเติบโตเฉพาะในเขตเมืองหลวง และหัวเมืองใหญ่ๆ เกิดปรากฏการณ์การย้ายถิ่นฐานจากชนบทสู่เมือง คนหนุ่มสาวต่างอพยพเข้ามาทำงานในเมือง ชนบทถูกละเลย ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างเมืองและชนบทสูง ส่งผลให้ปัญหาความไม่เป็นธรรมและความเหลื่อมล้ำทางสังคมยิ่งรุนแรงเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

การเคลื่อนย้ายทุนเข้าและออกจากประเทศไทย กล่าวคือ มีการเคลื่อนย้ายทุนและแรงงานได้อย่างเสรี เกิดปรากฏการณ์เคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทสู่เมือง จากประเทศกำลังพัฒนาสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วที่ให้ค่าตอบแทนในการทำงานที่มากกว่า และการเคลื่อนย้ายทุนจากประเทศที่พัฒนาแล้วมาสู่ประเทศที่กำลังพัฒนา เพื่อหาแหล่งทรัพยากรที่มีราคาถูก เช่น แรงงานที่ค่าแรงต่ำ และมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติราคาถูก โดยสร้างมายาคติให้แก่รัฐบาลของประเทศกำลังพัฒนานั้นๆ ให้เชื่อในการพัฒนาแบบโลกาภิวัตน์เสรีนิยมใหม่ว่าจะสามารถสร้างความเจริญเติบโต และความร่ำรวยให้แก่ประเทศของตนได้ ซึ่งประเทศไทยก็ได้ดำเนินการพัฒนาประเทศอย่างประเทศมหาอำนาจตะวันตกทุกประการ และมีกรอบกฎหมายหลายต่อหลายฉบับเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการลงทุนของต่างชาติอย่างเต็มที่

เดิมประเทศไทยยึดหลักการส่งเสริมบรรยากาศการลงทุน และแรงงานราคาถูก แต่ปัจจุบันในศตวรรษที่ 21 ประเทศเราคงไม่สามารถจะแข่งขันเรื่องแรงงานราคาถูกได้อีกต่อไปเพราะมีประเทศที่มีแรงงานราคาถูกกว่าประเทศไทย มาเป็นคู่แข่งสามารถดึงดูดบริษัทข้ามชาติให้ไปลงทุนยังประเทศนั้นๆ ได้ดีกว่า เช่น ประเทศจีน และเวียดนาม เป็นต้น ซึ่งประเทศไทยควรละทิ้งความเชื่อในอดีตในเรื่องยุทธศาสตร์แรงงานราคาถูก เพราะเราไม่สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้อีกต่อไปแล้ว และรัฐบาลไทยหลายชุดที่มีนโยบายประชานิยมและเพิ่มค่าแรงขั้นต่ำเพียงอย่างเดียว โดยไม่ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานอย่างจริงจังจะส่งผลให้ค่าครองชีพสูง ความสามารถในการแข่งขันลดลง สินค้าจากตลาดโลกที่มีราคาถูกกว่า เช่น สินค้าจากประเทศจีน เข้ามาตีตลาดภายในประเทศไทย

ในขณะเดียวกันแรงงานไทยจำนวนมากมีการเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานยังต่างประเทศที่มีค่าตอบแทนสูงกว่าค่าตอบแทนในประเทศ เช่น เกาหลี ไต้หวัน การไปเป็นแม่บ้านที่ฮ่องกง และเก็บผลไม้ป่าที่ประเทศสวีเดน เป็นต้น จากสถิติของสำนักงานบริหารแรงงานไปต่างประเทศ (2559) พบว่าจำนวนคนไทยที่ไปทำงานต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นทุกเดือนดังจะเห็นได้จากตารางข้อมูลเปรียบเทียบอัตราการเคลื่อนย้ายแรงงาน ดังนี้

พ.ย.58	ธ.ค.58	ม.ค.59	ก.พ.59	มี.ค.59	เม.ย.59
5,028	4,213	3,474	4,078	5,213	5,036

แม้จะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานทั้งเข้าและออกเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ประเทศไทยก็ยังไม่มียกกฎหมายหรือมาตรการในการดูแลแรงงานดังกล่าวอย่างจริงจัง เนื่องจากปัจจุบันยังพบว่ามีแรงงานจำนวนมากที่ถูกหลอกลวง ถูกโกงค่านายหน้า และถูกทิ้งลอยแพไว้ที่ต่างประเทศ ซึ่งรัฐบาลไทยในฐานะผู้บริหารและผู้ดูแลประชากรในประเทศควรมีการจัดการปัญหา หรือกำหนดมาตรการในการเยียวยาให้ความช่วยเหลือแรงงานที่ได้รับความเสียหายจากปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

จึงอาจกล่าวได้ว่ากระแสโลกาภิวัตน์เสรีนิยมใหม่มีผลให้เกิดปรากฏการณ์การเคลื่อนย้ายทุนและแรงงานเข้าออกจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย ซึ่งทุกประเทศทั่วโลกต่างได้รับอิทธิพลจากกระแสโลกาภิวัตน์เสรีนิยมใหม่

ขบวนการแรงงานอ่อนแอในอดีตขบวนการแรงงานไทยมีลักษณะที่เป็น Labour Movement เป็นขบวนการของคนทำงานทั้งหมด ทั้งชาวไร่ ชาวนา กรรมกร ชาวประมง และยังมีกลุ่มนิสิต นักศึกษา ปัญญาชนและประชาชนทั่วไป สามารถเข้ามาร่วมได้ โดยมีเป้าหมายและประเด็นการต่อสู้ที่ใหญ่โต ทั้งปัญหาแรงงานและปัญหาสังคม มีสมาชิกจำนวนมาก แต่หลังจากโลกาภิวัตน์เสรีนิยมใหม่เข้ามามีอิทธิพลในประเทศไทย ที่เห็นได้ชัดเจนคือในสมัยของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ภายหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 รัฐบาลเดินหน้าเปิดประเทศ และเพื่อสร้างบรรยากาศในการลงทุน ทำให้มีการปราบปรามผู้นำแรงงาน และขบวนการแรงงานอย่างเข้มงวดจริงจัง โดยมีการออกกฎหมายที่จำกัดบทบาทของขบวนการแรงงาน การจัดตั้งสหภาพแรงงาน การรวมตัวเจรจาต่อรอง และบทบาทการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างของขบวนการแรงงาน ทำให้ขบวนการแรงงานมีขนาดเล็กลง เช่น การออกพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 ที่กำหนดว่าผู้ที่เข้าเป็นสมาชิกของสหภาพแรงงานได้นั้น ต้องเป็นแรงงานในระบบเท่านั้น และกำหนดองค์การแรงงานออกเป็น 3 แบบ คือ สหภาพ สหพันธ์ และสภา นอกนั้นก็กลายเป็นเรื่องผิดกฎหมาย คนส่วนใหญ่ถูกกันออกไป กลายเป็นขบวนการของคนส่วนน้อย ส่งผลให้ขบวนการแรงงานกลายเป็นเพียง Trade Union Movement ประเด็นการต่อสู้ถูกจำกัดเฉพาะในระดับสถานประกอบการเท่านั้น

การดำเนินงานต่างๆ ขององค์การแรงงานมีเรื่องผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง มีการแทรกแซงจากรัฐในการสนับสนุนคนของตนเข้ามามีบทบาทในองค์การแรงงาน และเข้าร่วมแข่งขันการเลือกตั้งเป็นตัวแทนในระบบไตรภาคี ทำให้มีการจัดตั้งองค์การแรงงานเล็กๆ ขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งสหภาพแรงงานหลายแห่งจัดตั้งขึ้นเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวของผู้นำแรงงานบางคน หรือเป็นฐานคะแนนเสียงในการช่วงชิงตำแหน่งในระบบไตรภาคี ที่กฎหมายกำหนดให้ 1 สหภาพแรงงานมีสิทธิลงคะแนนได้ 1 เสียงเท่ากัน ไม่ว่าสหภาพ

แรงงานนั้นจะมีสมาชิกมากขึ้นเพียงใด สหภาพแรงงานบางแห่งจัดตั้งขึ้นมาโดยไม่มีการทำงานที่เจาะจงต่อรองให้แก่สมาชิก หรือไม่มีการทำงานใด ๆ เลย

สหภาพแรงงานเป็นจักรกลสำคัญของขบวนการแรงงานแม้จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แต่ถูกแทรกแซงและไม่ได้ทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ขบวนการแรงงานอ่อนแอและไม่สามารถเป็นตัวแทนในการพิทักษ์รักษาสีทธิ หรือสร้างความเสมอภาค และความเป็นธรรมให้แก่กลุ่มผู้ใช้แรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การรวมตัวเจาะจงต่อรองของกลุ่มผู้ใช้แรงงานไม่มีอิสระและมีขั้นตอนยุ่งยากมากมาย เนื่องจากรัฐบาลไทยยังไม่ได้มีการให้สัตยาบรรณในอนุสัญญา ILO ฉบับที่ 87 ว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและคุ้มครองสิทธิในการรวมตัวกัน และฉบับที่ 98 ว่าด้วยสิทธิในการรวมตัวกันและการร่วมเจรจาต่อรอง การดำเนินกิจกรรมเพื่อพิทักษ์รักษาสีทธิและการสร้างความเป็นธรรมให้แก่ตนเองของผู้ใช้แรงงานมักจะถูกแทรกแซงจากนายจ้างและรัฐ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าปัจจุบันขบวนการแรงงานอ่อนแอทั้งกำลังคน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และมีอำนาจต่อรองน้อยลง ส่งผลให้ผู้ใช้แรงงานมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ลำบากมากขึ้น และขาดความมั่นคงทางสังคม

ระบบประสังคัมซึ่งเป็นระบบสวัสดิการเพื่อผู้ใช้แรงงานก็ไม่สามารถให้การคุ้มครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่มีอิสระในการบริหารงาน และผู้ใช้แรงงานเองก็ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ เพื่อความโปร่งใส และผลักดันให้มีการขยายความคุ้มครองสิทธิประโยชน์ให้แก่ผู้ประกันตน

นอกจากนี้ยังมีการออกพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2543 ที่แยกพนักงานรัฐวิสาหกิจออกจากราชการแรงงานเอกชน และกำหนดให้ 1 รัฐวิสาหกิจมี 1 สหภาพเท่านั้น ซึ่งสมาชิกที่เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจเป็นกำลังสำคัญและร่วมต่อสู้กับขบวนการแรงงานมาเป็นเวลานาน ดังนั้นผลที่เกิดขึ้นเชิงปริมาณ คือ จำนวนสมาชิกในองค์กรแรงงานมีจำนวนลดลง ส่วนในเชิงคุณภาพคือ สมาชิกที่เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีเวลาในการเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมและการบริหารงานขององค์กรแรงงาน ดังนั้นการแยกรัฐวิสาหกิจออกจากองค์กรแรงงานเอกชน

ทำให้ขบวนการแรงงานอ่อนแอ และมีขนาดเล็กลงจนไม่มีอำนาจในการต่อรอง หรือ ผลักดันความเป็นธรรมให้แก่แรงงานได้อีกต่อไป

การลดบทบาทรัฐ รัฐพยายามลดบทบาทลง โดยให้เอกชนเข้ามาทำหน้าที่แทน รัฐอย่างเต็มที่ ทั้งในด้านการจัดสวัสดิการในประเทศ การบริหารจัดการสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่างๆ มีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ขายให้เอกชนเข้ามาทำหน้าที่แทนรัฐ

การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เป็นมาตรการที่แพร่หลายไปยังทุกภูมิภาคของโลกในยุค โลกาภิวัตน์เสรีนิยมใหม่ มีการถ่ายโอนกิจการที่รัฐเป็นเจ้าของและดำเนินการหลายแห่งไป ให้เอกชน โดยเชื่อว่าการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจเพื่อบริการสาธารณะนั้นเป็นภาระของรัฐ และ ไม่สามารถสร้างกำไรได้ ภาคเอกชนมีความสามารถและประสบการณ์มากกว่า จึง ดำเนินการถ่ายโอนไปให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ หรือมีการถ่ายโอนภารกิจบางอย่าง ออกไปให้เอกชนทำในรูปของ Outsourcing และ Subcontracting

สำหรับประเทศไทยการลดภาระของรัฐนั้นมีหลายรูปแบบ กล่าวคือ มีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เช่น องค์กรโทรศัพท์แห่งประเทศไทย การไปรษณีย์ไทย และการทำ อากาศยานแห่งประเทศไทย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีมาตรการแข่งขันอัตราจ้างงานใน ภาครัฐ โดยการลดจำนวนข้าราชการ และลูกจ้างประจำของรัฐตามแนวคิดเสรีนิยมใหม่ แล้วใช้วิธีการจ้าง Outsourcing เช่น งานจดบันทึกหน่วย (มิเตอร์) ไฟฟ้า ประปา งาน แม่บ้าน และพนักงานรักษาความปลอดภัย เป็นต้น และนโยบายให้ข้าราชการออกนอก ระบบ กลายเป็นพนักงานราชการ ใช้สิทธิประกันสังคม สวัสดิการอื่นไม่มี และการให้ มหาวิทยาลัยออกนอกระบบ มาตรการเหล่านี้มุ่งลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐลง ซึ่งจะส่งผล กระทบต่อความมั่นคงของแรงงาน และประชาชนในประเทศ

การรับมือกับกระแสโลกาภิวัตน์ในแบบฉบับไทยๆ

กลยุทธ์ด้านการปรับทัศนคติของนายจ้างและรัฐ การปรับทัศนคติให้นายจ้าง และรัฐเกิดความรู้สึกที่ดีต่อแรงงาน สสภาพแรงงาน และขบวนการแรงงานทุกระดับชั้น ไม่คิดว่ากลุ่มคนเหล่านี้เป็นอุปสรรคขัดขวางความเจริญเติบโต และสร้างความวุ่นวาย หรือ ทำให้กลุ่มตนเสียผลประโยชน์ ซึ่งเป็นประเด็นท้าทายมาก เพราะตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ขบวนการแรงงานกับฝ่ายนายจ้าง จะเป็นคู่แข่งกัน เนื่องจากทั้งสองฝ่ายมีผลประโยชน์ที่ต้องการแตกต่างกัน กล่าวคือ ฝ่ายแรงงานต้องการการจ้างงานที่ดี มีค่าตอบแทนสูง สวัสดิการเยี่ยม ส่วนฝ่ายนายจ้างต้องการจ่ายค่าจ้างให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ และคาดหวังให้แรงงานทำงานอย่างเต็มที่คุ้มค่ากับค่าแรงที่จ่ายให้ ส่วนฝ่ายรัฐต้องการไม่ให้เกิดความวุ่นวาย การชุมนุมประท้วง ชุมนุมปิดถนน เผาโรงงาน นัดหยุดงาน เพราะจะเกิดผลกระทบต่อบุคคลอื่นๆ และกระทบต่อภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือของประเทศ

ดังนั้นวิธีการจัดการปัญหาที่สมานฉันท์ที่สุดคือ การปรับทัศนคติ และหันหน้าพูดคุยอย่างเป็นมิตร สร้างความเข้าใจและความเห็นใจซึ่งกันและกัน ไม่คาดหวังเอาแต่ประโยชน์ของฝ่ายตน หรือมุ่งเอาชนะกันและกัน ฝ่ายลูกจ้างต้องเข้าใจฝ่ายนายจ้าง คำนึงถึงความสามารถในการรับภาระค่าใช้จ่ายที่ลูกจ้างร้องขอ ฝ่ายนายจ้างต้องดูแลลูกจ้างโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 (เมตตา กรุณา มุติตา อุเบกขา) เห็นอกเห็นใจกัน เพื่อให้ลูกจ้างมีคุณภาพชีวิตที่ดี ไม่ต่ำกว่าระดับมาตรฐาน ซึ่งท้ายสุดก็จะส่งผลดีต่อฝ่ายนายจ้างเอง เพราะเมื่อดูแลลูกจ้างให้ดี ลูกจ้างก็จะมีความรักความผูกพัน เกิดความรู้สึกเหมือนเป็นเจ้าของร่วม ทำงานอย่างทุ่มเท มีความจงรักภักดีต่อนายจ้าง ทำให้องค์กรเจริญก้าวหน้า มีความสามารถแข่งขันกับองค์กรคู่แข่งได้ในที่สุด และฝ่ายรัฐต้องมีความเป็นกลางในการออกกฎหมาย ระเบียบ และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับทั้งนายจ้างและลูกจ้างอย่างยุติธรรม ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจนทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น

การพัฒนาฝีมือแรงงาน เน้นการพัฒนาแรงงานให้เป็นแรงงานที่มีฝีมือ (Skill Labour) ได้รับความค่าตอบแทนสูง พัฒนาทักษะด้านภาษา การคิดวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหา และการทำงานเป็นทีม สินค้าที่แรงงานไทยผลิตเพื่อแข่งขันกับสินค้าประเทศที่มีแรงงานราคาถูก ต้องเปลี่ยนเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ได้รับการรับรองมาตรฐานทั้งในระดับประเทศ และระดับโลก โดยนำเอาจุดแข็งของประเทศ เช่น การมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีแรงงานที่มีความรู้ มีฝีมือ มาใช้เป็นกลยุทธ์ในการแข่งขัน ซึ่งปัจจุบันเป็นสัญญาณที่ดีที่ประเทศไทยได้มีความพยายามส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาฝีมือแรงงาน และพยายามผลักดันให้แรงงานในประเทศมีมาตรฐานที่ดีในหลายๆ ด้าน เช่น การพัฒนาอุตสาหกรรม

อาหาร โดยการทำให้ประเทศไทยให้เป็นครัวโลก และการเป็น ศูนย์กลางสุขภาพ (Medical Hub) เป็นต้น

ดังนั้นถ้าแรงงานไทยได้รับการพัฒนาให้เป็นแรงงานที่มีฝีมือ จะทำให้แรงงานมีอำนาจในการต่อรองกับนายจ้างหรือสถานประกอบการมากขึ้น คือ เป็นแรงงานที่มีฝีมือ (Skill Labour) และส่งเสริมให้แรงงานมีความรู้เกี่ยวกับการรวมตัว เจริญต่อรอง เพื่อพิทักษ์ปกป้องสิทธิและความเป็นธรรมให้แก่ตนเอง และสังคม หากขบวนการแรงงานมีสมาชิกที่มีความรู้ ความสามารถ มีอำนาจในการต่อรอง จะส่งเสริมให้ขบวนการแรงงานมีความเข้มแข็ง เพราะนายจ้างและรัฐบาลเห็นความสำคัญของแรงงาน ว่าเป็นแรงงานที่จะก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าให้แก่สถานประกอบการ และประเทศชาติ

การนำจุดแข็งของกระแสโลกาภิวัตน์มาใช้ในเกิดประโยชน์ต่อแรงงาน
กล่าวคือ โลกาภิวัตน์ทำให้โลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย ซึ่งในปัจจุบันแรงงานไทยส่วนใหญ่มีมือถือสมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต เฟสบุ๊ก ยูทูบ ได้สะดวก ดังนั้นขบวนการแรงงานต้องนำความก้าวหน้าดังกล่าวมาใช้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับขบวนการแรงงาน หรือนำปัญหาต่างๆ ทั้งปัญหาของแรงงาน และปัญหาสังคม เสนอให้แรงงานและสังคมรับทราบ การจะเชิญชวนหรือรณรงค์การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของขบวนการแรงงานก็สามารถทำได้ง่าย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ อีกทั้งสามารถเผยแพร่ข่าวสารความเคลื่อนไหวต่างๆ ของสหภาพแรงงาน และขบวนการแรงงานจากทั่วทุกมุมโลก กระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวเรื่องสิทธิ ความเป็นธรรม และปัญหาทั้งของแรงงาน และของสังคม

ส่งเสริมความรู้แก่แรงงาน ส่วนใหญ่ในประเทศไทยเป็นแรงงานระดับล่าง ความรู้ขึ้นอยู่กับโรงงานอุตสาหกรรม แรงงานที่เป็นแรงงานมีฝีมือไม่ค่อยได้เข้ามามีส่วนร่วมกับขบวนการแรงงาน เพราะไม่ค่อยได้รับผลกระทบจากปัญหาการถูกเอารัดเปรียบในเรื่องการจ้างงานมากนัก ดังนั้นต้องปลูกจิตสำนึก และทำให้ปัญหาแรงงาน เป็นประเด็นสาธารณะให้ได้ ในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่ให้ความสำคัญกับการเป็นสังคมความรู้ (Knowledge Based Society) หรือสังคมที่ปรับเปลี่ยนไปสู่การให้ความรู้ (Post

Industrial Society) การให้ความรู้แก่แรงงานที่ไม่ใช่เฉพาะเรื่องของปัญหาแรงงาน สหภาพแรงงาน การรวมตัว เท่านั้น ต้องให้ความรู้ในเรื่องของการใช้เทคโนโลยี และการผลิตนวัตกรรมด้านแรงงานด้วย

การทำให้ขบวนการแรงงานเข้มแข็งในยุคศตวรรษที่ 21 คือ 1. การสร้างความเป็นเอกภาพ เนื่องจากประเทศไทยมีสหภาพแรงงานเล็กๆ จำนวนมากถึง 1,453 แห่ง มีสหภาพรัฐวิสาหกิจ 47 แห่ง สหพันธ์แรงงาน 21 แห่ง สหพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจ 1 แห่ง และสภาองค์การลูกจ้าง 14 แห่ง (ข้อมูลจากสำนักแรงงานสัมพันธ์ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ณ วันที่ 21 มิถุนายน 2558) ต้องมีการรวมตัวกันเพราะจะทำให้มีสมาชิกมาก และมีอำนาจต่อรองกับฝ่ายทุนและรัฐมากขึ้น แต่ต้องมิใช่เพียงการมีสมาชิกที่เพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ต้องมีการพัฒนาสมาชิกให้มีคุณภาพด้วย กล่าวคือ ต้องพัฒนาให้สมาชิกมีความรู้ ความสามารถ ทั้งในเรื่องของสิทธิหน้าที่ของตน กฎหมายแรงงาน และทำบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกขององค์การแรงงาน และสถานที่ทำงานที่ดี มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ และต้องมีการผลักดันให้ประเทศไทยให้สัตยาบรรณในอนุสัญญา ILO ฉบับที่ 87 ที่ว่าด้วยการรวมตัว และฉบับที่ 98 การเจรจาต่อรอง เพื่อให้ขบวนการแรงงานมีอิสระในการเคลื่อนไหวเพื่อพิทักษ์รักษาสิทธิและผลประโยชน์ของผู้ใช้แรงงาน และปัญหาสังคมอื่นๆ โดยปราศจากการถูกแทรกแซงจากนายจ้างและรัฐ อีกทั้งการที่ประเทศไทยมีคณะกรรมการสมานฉันท์แรงงานไทย (คสรท.) แต่ยังไม่มีการรับรอง ซึ่งขบวนการแรงงานต้องพยายามผลักดันให้มีกฎหมายรับรอง เป็นองค์กรถูกกฎหมายให้ได้ จึงจะสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของขบวนการแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ขบวนการแรงงาน และผู้นำมีความสามัคคี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ตั้งใจทุ่มเททำงานอย่างเต็มพลังกำลัง โดยมีการปรับปรุงระเบียบหรือวิธีการสรรหาผู้นำแรงงานและตัวแทนในระบบไตรภาคีอย่างมีความโปร่งใส แก้ไขกฎหมายวิธีการลงคะแนนเลือกตัวแทนในระบบไตรภาคีแบบเดิมที่กำหนดว่า 1 สหภาพแรงงาน 1 คะแนน ให้เปลี่ยนเป็นแบบสัดส่วนตามจำนวนสมาชิก และควรมีการตรวจสอบว่าหากสหภาพใดไม่มีการทำกิจกรรม หรือก่อตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นฐานเสียงในการเลือก

ตัวแทนในระบบไตรภาคี ให้ถูกจำกัดสิทธิในการลงคะแนนเลือกตัวแทน หรือผู้บริหารองค์การแรงงาน มีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีมาตรการป้องกันการคอร์รัปชันที่มีประสิทธิภาพ 3. ความมั่นคงทางการเงิน คือมีมาตรการจัดการด้านการเงินที่ดี ออกแบบวิธีการจัดเก็บค่าสมาชิกในอัตราก้าวหน้า เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายของสหภาพ และแรงงานได้รับความเดือดร้อนน้อยที่สุด 4. สร้างผลงานเป็นที่ประจักษ์ขึ้นในสังคม ทั้งผลงานในการขับเคลื่อนสังคมและแก้ไขปัญหาของผู้ใช้แรงงานและปัญหาสังคม ให้รู้ว่าขบวนการแรงงานทำอะไร เคลื่อนไหวเพื่อใคร อย่างเป็นรูปธรรม เพราะถ้ามีผลงานที่ดี ก็จะทำให้ขบวนการแรงงานมีแนวร่วมมากขึ้นตามไปด้วย และ 5. การมีพรรคการเมืองที่เป็นตัวแทนคนงาน กล่าวคือ แรงงานจะมีตัวแทนในสภา เพื่อนำเสนอปัญหาของแรงงาน ผลักดันนโยบายที่สร้างความเป็นธรรม และส่งเสริมให้เกิดคุณภาพชีวิตในการทำงาน (Quality of work Life) ที่ดี ให้แก่แรงงานทุกระดับชั้น อันจะทำให้ขบวนการแรงงานของไทยไม่ได้มีบทบาทแคในระดับสถานประกอบการอีกต่อไป ขบวนการแรงงานจะมีบทบาทในระดับประเทศ และระดับนานาชาติได้ในที่สุด

ให้ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียน กล่าวคือ การให้ความรู้เรื่องแรงงานในระบบโรงเรียน เช่น เข้าไปเป็นวิทยากรให้ความรู้ บรรยายเกี่ยวกับแรงงาน สิทธิแรงงานต่างๆ กิจกรรมต่างๆ ของขบวนการแรงงาน ให้แก่นักเรียนทั้งในระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา เพราะหลักสูตรในโรงเรียนไม่มีการเรียนการสอน และปัจจุบันคนส่วนใหญ่จะเข้าใจว่าขบวนการแรงงาน คือ การเคลื่อนไหวของสหภาพแรงงาน (Trade Union Movement) ที่มีการเรียกร้องเกี่ยวกับสภาพการจ้างงาน ค่าตอบแทนในระดับสถานประกอบการ โดยวิธีการนัดหยุดงาน เผาโรงงาน ปิดโรงงาน ผิดถนนเท่านั้น ซึ่งแท้จริงแล้วขบวนการแรงงานมีบทบาทมากกว่านั้น ดังนั้นการประชาสัมพันธ์งาน และการสร้างความเข้าใจที่ดี และถูกต้องต่อขบวนการแรงงาน จะส่งผลให้ลดความรู้สึกแปลกแยก และจะสร้างแนวร่วม อันเป็นกำลังสำคัญให้แก่ขบวนการแรงงานกลับมามีความแข็งแกร่งดังเช่นสมัยของ 14 ตุลาคม 2516 ได้

ข้อสรุป

โลกาภิวัตน์ เป็นที่รู้จักในปี 1981 การติดต่อสื่อสารสะดวกรวดเร็วทั่วโลก เกิดการเคลื่อนย้ายเงินทุน แรงงาน ต้นทุนต่ำ เทคโนโลยีทันสมัย และสามารถติดต่อซื้อขายกันได้อย่างรวดเร็ว ตลาดนอกประเทศกับตลาดในประเทศแทบไม่มีเส้นแบ่งอีกต่อไป เพราะทั้งหมดได้เชื่อมร้อยกันเป็น “ตลาดโลก” โลกแคบลง รู้ว่าโลกเกิดอะไรขึ้นบ้าง ซึ่งมีข้อดีคือนำสิ่งที่ดี ๆ จากอีกซีกโลกหนึ่ง หรือประเทศอื่นมาปรับใช้กับประเทศของตนได้ แต่ข้อเสียก็มีมากมาย เช่น เกิดการเอารัดเอาเปรียบ สร้างมโนคติ บริโภคนิยม และการเลียนแบบทางวัฒนธรรมมากมาย

ปัจจุบันแรงงานไทยและขบวนการแรงงานถูกกดขี่จากกระแสโลกาภิวัตน์เสรีนิยมใหม่ ตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 จนถึงศตวรรษที่ 21 จากรูปแบบการจ้างงานที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นการจ้างงานแบบยืดหยุ่น จ้างงานแบบเหมาช่วง เหมาค่าแรง และเกษตรพันธสัญญา ความต้องการค่าแรงถูกๆ ไม่มีสวัสดิการ ไม่มีกฎหมายรองรับการรวมตัวต่อรองทั้งสิ้น ถ้าไม่ยอมรับค่าแรงต่ำก็ไม่มีการจ้างทำ ทำให้แรงงานบางคนยอมทำงานต่ำกว่าระดับที่ได้ค่าแรงถูก และไม่มีสวัสดิการ

ดังนั้นกลวิธีการรับมือกับกระแสโลกาภิวัตน์ คือ แรงงานต้องมีการปรับตัว และนำเอาจุดแข็งของโลกาภิวัตน์มาใช้ประโยชน์ เป็นการพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส คือ นำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และให้ความรู้แก่แรงงานในระดับบุคคล ซึ่งปัจจุบันแรงงานส่วนใหญ่แทบทุกคนมีมือถือสมาร์ทโฟน สามารถเข้าไปดูอินเทอร์เน็ต กูเกิล เฟสบุ๊กได้ ย่อมสามารถเข้าถึงข้อมูลของขบวนการแรงงานได้ง่ายด้วยเช่นกัน จะทำให้สามารถสร้างแนวร่วมแบบพหุภาคี และดึงภาคประชาสังคม (Civil Society) เข้ามาเป็นแนวร่วมกับขบวนการแรงงานได้ง่าย และต้องมีบทบาทในการผลักดันให้เกิดการแก้ไขปัญหาสังคมและปัญหาต่างๆ ของผู้ใช้แรงงาน ขบวนการแรงงานจะไม่ได้มีบทบาทแค่ในระดับสถานประกอบการ (Trade Union Movement) อีกต่อไป จะต้องมีการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement) และเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนสังคม ซึ่งจะทำให้ขบวนการแรงงานเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น ส่วนในระดับการบริหารจัดการ ต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับแรงงาน

ที่ดี และเป็นระบบ มีการประชาสัมพันธ์งานของขบวนการแรงงาน และปรับโครงสร้างของขบวนการแรงงาน สร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นแก่ขบวนการแรงงาน อีกทั้งถ้าขบวนการแรงงานสามารถมีตัวแทนพรรคการเมืองเข้าไปเป็นปากเป็นเสียง ผลักดันนโยบายให้แก่กลุ่มผู้ใช้แรงงานในระดับประเทศได้ด้วยแล้ว จะทำให้ขบวนการแรงงานเข้มแข็ง ได้รับการยอมรับในระดับประเทศ และนานาชาติ และยังทำให้แรงงานทั้งในระบบ นอกระบบได้รับการดูแลแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม รวดเร็ว และเป็นรูปธรรมอย่างมีความยั่งยืนได้ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

- เกษมสันต์ วิลาวรรณ. (2555). กฎหมายแรงงานสำหรับนักบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ระพีพรรณ คำหอม. (2554). สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัท จรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด.
- ศักดิ์นา ฉัตรกุล ณ อยุธยา. (2556). เรื่องแรงงานสัมพันธ์และขบวนการแรงงานในประเทศไทย. (อัดสำเนา)
- ศูนย์ช่วยเหลือและจัดการวิกฤติแรงงาน. (2554). 11 เรื่องเด่น คนทำงานกับวิกฤติเศรษฐกิจแฮมเบอร์เกอร์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัทไปรโตไทย จำกัด
- ส่วนวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. สู่เศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ที่ยั่งยืนในเชิงสังคม. ใน อนุสารแรงงาน. กรุงเทพฯ : 2554

ภาษาอังกฤษ

- Kurian, George Thomas, The encyclopedia of political science. Washington : CQ Press, 2011.
- World Bank, Globalization, Growth, and Poverty. New York: Oxford University Press, 2003

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ประชาไท. (เสาร์ที่ 12 ธันวาคม 2558). ส่องตัวเลขสหภาพแรงงานต้นปี 2558 มีเพียง 6 แสนคนจากผู้มีงานทำ 37 ล้าน. สืบค้น เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2558, จาก <http://www.prachatai.org/journal/2015/06/59895>

ศักดิ์นา ฉัตรกุล ณ อยุธยา. (กุมภาพันธ์ 2556). ขบวนการแรงงานไทย: ปัญหาและอุปสรรค ขบวนการแรงงาน. สืบค้น เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2558, จาก <http://social-agenda.org/article/1369>. (วันที่ 1 ตุลาคม 2556). กระแสโลกาภิวัตน์กับ ขบวนการแรงงาน. สืบค้น เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2558, จาก http://pophaiin2025.blogspot.com/2013/10/blog-post_7161.html

สำนักงานบริหารแรงงานไปต่างประเทศ. (2559). สถิติการเดินทาง. สืบค้นวันที่ 12 พฤษภาคม 2559, <http://www.overseas.doe.go.th/statistic.php>

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. Globalisa(za)tion-โลกาภิวัตน์. สืบค้น เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2559, <http://www.royin.go.th>

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2559). ชาตินิยม. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2559, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/ชาตินิยม>

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2559). outsource. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2559, จาก <http://en.wikipedia.org/wiki/outsource>

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2559). subcontract. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2559, จาก <http://en.wikipedia.org/wiki/subcontract>

Ok nation blog. (วันที่ 24 กันยายน 2552). เครื่องมือทางการจัดการ : Outsourcing. สืบค้น เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2559, <http://www.Oknation.net/blog/ananbo>

SIAM INTELLIGENCE. (25 พฤศจิกายน 2554). แรงงานราคาถูก วิกฤตและโอกาสใน ศตวรรษที่ 21. สืบค้น เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2558, จาก <http://www.siamintelligence.com/labour-crisis/>